

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CLI. De Catholico in terris Lutheranorum, & de Lutheranis in terris
Catholicorum commorante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

non opus est, nec expedit, Imò dicta causa cessante saltem ordinariè & in hac hypothefi non licet recipere. Ad 6. Experientia docuit sæpè, & docet, nec leges & statutas pœnas factis refranare posse petulantiam ac malitiam Judæorum, quia per fraudes & occultas injustitias Christianis noceant gravissimè aliàsque imple-

tates & nequitias saltem clam exerceant in damnum Religionis, Republicæ, ac Fidelium, quorum fortunis & sanguine palli pecuniis emungunt, deplumant, exenterant, nunquam ferentes, semper tamen metentes, Christoque & Sanctis aledicant &c.

TITULUS VII.

De Hæreticis.

DECISIO CLI.

De Catholico in terris Lutheranorum, & de Lutheranorum in terris Catholicorum commorante.

SPECIES FACTI.

Duo juniores opifices, Handwerks-Gesellen, artis suæ ambo egregiè periti, & ferè similis temperamenti, magnam inter se familiaritatem, imò & amicitiam Augustæ Vindelicorum facere cœperunt, videlicet Thomas Catholicus, & Elias Lutheranus. Hi statuerunt, prout horum hominum mos, & vix non aliqua est necessitas, ut se magis perficiant, exteris lustrare provincias, in iis artis suæ vel specimina daturi, vel majorem perfectionem

in ea consecuturi. Initiò se contulerunt in regiones, ubi viget Protestantium Religio, tum in alias, ubi Catholicorum, uterque tamen noluit apparere, qui esset, in provinciis à Religione sua alienis. Hinc Thomas in partibus Protestantium comedit carnes diebus Veneris & Sabbatinis, adivit illorum templa, abscondit Rosarium, nec aliud Catholicum indicium præbuit, metuens varia incommoda & pericula, si profiteretur se Catholicum. Econtra Elias

in partibus Catholicorum dissimulavit se esse Lutheranum, Rosarium gestavit in sacco, & subinde ostendit, formavit Crucem more Catholicorum, frequentavit templa, & singulariter conciones, quas libenter audivit. Ex quibus, uti & ex vita Catholicorum, ac Fidei morumque præceptis, multum coepit officii erga Religionem Catholicam, utpote paulatim sibi probabiliorem

factam, quam sit sua Secta, in eadem tamen, quia nondum erat de ejus falsitate convictus, persistit. Neuter tamen suscepit alienæ Religionis Sacramentum, vel alium actum alienæ Religionis professionem exercuit. Quæritur jam 1. An Thomas licitè egerit ita occultando Religionem Catholicam? 2. An Elias peccaverit persistendo in sua Secta peccatò infidelitatis?

QUÆSTIO I.

An Thomas licitè egerit ita occultandò suam Religionem Catholicam?

Damnabis Thomam gravis peccati. 1. Quia ex præcepto Divino tenentur Fideles ad externam Fidei professionem; qui enim erubuerit me confiteri coram hominibus, erubescam & ego confiteri coram Patre meo. Et, qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego coram patre meo, ait Christus Matth. 10. Sed Thomas erubuit, vel ex metu incommodorum, fors non adeò gravium, omisit hanc externam Fidei Professionem. Imò 2. videtur virtualiter fidem suam negasse, & Lutheranam esse professus cum nullum suæ Religionis actum, multos tamen Lutheranæ Sectæ exercuit adeundo cum ipsis templa, comedendo carnes diebus veniis &c. quod utique graviter repugnat legi Divinæ & Naturali. Ac

insuper 3. conjecit se in manifestum periculum defectionis, quod utique est illicitum.

Mitius tamen habent Thomam, & (suppositò saltem, quòd licitè, ex justa causa, v. g. ad se magis perficiendum in arte sua, accesserit ad loca Hæreticorum, & probabiliter non levia incommoda vel pericula, si se proderet, incursum se crederit, nullumque ex hac dissimulatione scandalum, aut Religionis contemptus fuerit pertimescendus) à peccato excusant Azor, Sanch. Conink, Becan, & Layman. *l. 2. tr. 1. c. 11. n. 5.* In simili favet Tanner. *to. 3. d. 1. q. 7. dub. 5. n. 110.* & Bannez. *2. 2. q. 3. art. 2. dub. 2.* partim quia Thomas nullum exercuit actum, qui esset professio falsæ Fidei aut contumatio

statio hæresis, uti supponitur, par-
tim quia abstinere à carnibus die Ve-
neris &c. publicè gestare Rosarium
&c. sunt quidem signa Catholicæ Re-
ligionis, at seculis scandalo & Re-
ligionis contemptu ubique similia
ponere indicia nec à Jure Naturali &
Divino, nec ab Ecclesiastico præcep-
tum est, & hinc ob justam causam,
v. g. timorem molestæ vexationis,
incurrendi odii, subtractionis me-
diorum ad se sustentandum & perfici-
endum &c. dissimulare vel occul-
tare non erit peccatum; nec Ecclesia
præcipit abstinentiam à carne in hu-
jusmodi casu & necessitate. Tho-
mas ergo nec Fidem suam negavit,
aut alienam professus est, nec con-
tra obligationem fidem suam exte-
rius profitendi egit, & sic non pec-
cavit.

Ad oppositum 1. dico obligatio-

nem exteriùs profitendi Fidem tunc
dari, quando ex omissione illius
professionis colligitur vel negatio
veræ Fidei, vel professio falsæ Fidei,
& de hoc casu intelligenda sunt
verba Christi; non verò, quando
quis solùm occultat indicia veræ Fi-
dei, ubi non urget ullum præceptum
manifestandi; neque comedere car-
nes die vetito est signum determina-
tum hæretici, vel negatæ Fidei Ca-
tholicæ, sed est per se indifferens,
& ex multis causis non stringit præ-
ceptum Ecclesiæ prohibentis. Ad
2. Negatur *assertum*. ratio negandi
patet ex dictis. Ad 3. Rursum neg. *asser-*
tum, quod non probatur, vel pro-
bari non potest. Sine dubio, si
Thomas per hunc modum agendi se
conjecisset in morale periculum de-
fectionis, à peccato excusari non
posset. Sed id præsumi non debet.

QUÆSTIO II.

*An Elias persistendo in sua Secta, quam minus probabilem
esse agnovit, de ejus tamen falsitate necdum erat convictus, pec-
caverit peccato infidelitatis?*

1. **A**ffirmat Bannesius 2, 2. q. 10. a. 1.
dub. 3. *concl.* 3. & 4. cum Ledes-
ma apud Palao p. 1. tr. 4. d. 1. pu. 12.
n. 11. item pro casu & articulo mor-
tis (non extra hunc) P. Th. Sanchez! 2.
in *Decal. c.* 1. n. 6. Rationes afferunt
istas. 1. In medio ad salutem neces-
sario, uti est professio Fidei Catholi-
cæ, oportet nos ingredi viam secu-

riorem, ne nos exponamus errandi
periculo in re gravissima & tanto pe-
re necessaria ad salutem: Sed hoc
ipso, quod Eliæ Fides Catholica ap-
paruerit esse probabilior, quam sit
sua Secta, apparuit ipsi fides Catholi-
ca esse via securior ad salutem perve-
niendi, quam sit sua Secta, quam
agnovit esse tantum probabilem, &
re-

respectivè minùs probabilem. 2. Nec sufficit dicere, quòd in aliis actio- nibus licitum sit sequi opinionem probabilem relicta probabiliore; id enim non universaliter procedit, atque in specie non procedit, quando est sermo de opinione probabili facti, non juris: sic, licèt à longè vel in dumeto aliquid se movens conspicatus probabiliter judices feram esse, probabiliùs tamen vel æquè probabiliter credas esse hominem, non tibi est licitum sagittam, vel globum ex sclopeto, in illud se movens emitte, neque tibi practicè probabile est te posse id facere: sed Elias habuit tantum probabilitatem facti, suam sectam esse veram, at simul majorem probabilitatem facti, quòd Religio Catholica sit vera: ergo non potuit licitè in sua secta persistere, nec ipsi probabile esse potuit, quòd non teneatur suam deserere, amplectendo Catholicam Fidem. 3. Innocentius XI. damnavit hanc propositionem ordine quartam: *ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minùs probabili*: ergo opposita, nempe hæc, est vera: ab infidelitate non excusatur infidelis non credens, ductus opinione minùs probabili. 4. Sic arguit Sanchez. In articulo mortis datur specialis obligatio amplectendi securiora, & meliori, quo possumus, modo nobis ac nostræ salutis consulere; quia tunc non ampliùs supererit tempus rem diligentius examinandi, aut erro-

(R. P. Pichler Decis. T. 2.)

rem, si fortè contingat, vel, ut hic, probabiliùs contingeret, emendandi: ergo saltem in articulo mortis, si in eo constitueretur Elias, teneatur suâ sectâ desertâ amplecti Fidem Catholicam, utpote quam agnoscit esse viam securiorem & modum meliorem perveniendi ad salutem.

His tamen non obstantibus verius esse existimo, Eliam hic & nunc non fuisse, nec esse obligatum mutare Religionem, & suâ desertâ profiteri Catholicam, sive in sive extra articulum mortis constitutus sit; quamvis censeam cum Suar. Coninck & aliis communiter, si supervivat, Eliam obligari in veritatem Religionis salvificæ adhuc magis inquirere invocato Dei lumine, quo credibilitatem Fidei Catholicæ evidenter cognoscat, seu ut Fides Catholica ipsi reddatur evidenter credibilis, quæ nunc tantum probabilior apparuit & apparet, & ipse necdum est convictus ita, ut prudenter nequiv erit vel nequeat tergiversari.

Hanc resolutionem tradit expressè Palao lo. cit. n. 13. allegans Vasq. Arag. Victor. Azor, item P. Adamus Burghaber centur. 1. casu 60. qui etiam huc applicat, quæ docet S. Thomas 2. 2. q. 1. art. 4. ad 2. ubi sic ait: *ea, quæ subsunt fidei, dupliciter considerari possunt. Uno modo in speciali (sive secundum propriam materiam) & sic non simul possunt esse visa & credita.*

* F Alio

Alio modo in generali, scilicet sub communi ratione credibilis, & sic sunt visa (seu evidenter cognita) ab eo, qui eredit. Non enim crederet, nisi videret, ea esse credenda vel propter evidentiam signorum, vel propter aliquid hujusmodi. Ex quibus verbis inferitur, nullum saltem obligari credere sine evidentia credibilitatis, qualem tamen evidentiam hucusque non habuit, nec habet adhuc Elias, dum præcisè judicat, nostram Religionem suâ sectâ esse probabiliorē, & sic intra limites meræ probabilitatis etiamnum hæret. Unde non malè P. Adamus Tannerus *to. 3. d. 1. q. 2. dub. 2. assert. 3.* asserit, S. Doctorem expressè nostram resolutionem tenere, atque communiter S. Thomæ discipulos. Jam eadem resolutio probatur sic. 1. Fides proposita solum sub probabilitate, quod sit credibilis, vel etiam credibilior, non inducit obligationem credendi, sed solum facit ad summum, ut possit quis credere: atqui Eliæ solum hucusque proposita est Fides Catholica sub probabilitate, quid sit credibilior, non sub evidentia credibilitatis, ut sua secta non sit amplius ipsi probabilis, & assensu digna ergo saltem non tenetur Fidem Catholicam amplecti. *Min.* est in hypothesi. *Ma.* suadetur tum ex verbis S. Thomæ, tum ex eo, quod sine sufficienti fundamento asseratur obligatio deferendi suam opinionem adhuc sibi probabilem, antequam per evidentem credibilitatem oppositæ verita-

tis enervetur probabilitas illa, & convincatur ita intellectus, ut prudenter nequeat retinere amplius suam opinionem prius sibi probabilem visam. 2. In dubio melior est conditio possidentis, ut habet receptissima inter Doctos gnomo, procedens non solum in materia Justitiæ, sed etiam in aliis moralibus, desumpta ex *c. 67. de R. J. in 6.* Sed Elias adhuc dubius est, utra Fides sit vera, Lutherana vel Catholica; nam probabilitas, etiam major, non tollit dubium, cum sapius contingat magis probabilia esse falsa; ac insuper est in possessione Fidei Lutherana, quam tenuit ab infantia, & ab hac possessione non deicitur per majorem probabilitatem: ergo, si velit, potest in eadem permanere prudenter & licite. 3. Si Catholico propter imperitiam suam, & alterius calliditatem, proponeretur hæresis, v. g. non existere Purgatorium, panem per verba Consecrationis in Eucharistia non converti in corpus Christi, sed manere adhuc panem cum Corpore Christi &c. & ita proponeretur, ut ipsi appareret tanquam magis probabilis, quis diceret eum teneri hanc hæresim complecti & deserto dogmate Catholico ei assentiri? ergo nec hæreticus tenetur Fidei veræ sub probabilitate majori sibi propositæ assentiri. 4. Innocentius XI. damnavit hanc propositionem ordine 21. *man. assensus fidei frax cum notitia solum probabilis revelationis; imò cum formidati-*

ne, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus: ergo opposita est vera, nempe hæc: assensus fidei non stat cum notitia solum probabili revelationis &c. Sed Elias nosler solum habet opinionem probabilem revelationis, mysteriorum fidei nostræ Catholicæ; nam probabilioritas non facit notitiam certam, sed relinquit intra limites meræ probabilitatis: ergo fides Catholica in Elia non potest habere locum juxta Pontificem stante mera probabilitate: ergo hac stante non tenetur eam habere vel amplecti.

Ad rationes in contrarium, & quidem. Ad 1. *dist. Ma.* oportet nos viam ingredi securiorem, h. e. de consilio, vel consultum & suadendum est. *C. Ma.* de præcepto, seu obligatorium est. *N. Ma.* Sufficit, etiam in necessariis ad salutem, ingredi viam securam, ac sequi opinionem adhuc verè probabilem, ut multis instantiis comprobant Moralistæ in materia de Probabilismo. Ea, quæ necessaria sunt ad salutem necessitate mediæ, habent & credunt etiam Lutherani, quæ autem sunt necessaria necessitate præcepti non tenentur amplecti, quamdiu de præcepto ipsis non liquidò constat, uti necdum constat Eliæ de præcepto profitendi Fidem Catholicam. Ad 2. *dist. Min.* Sed Elias habet tantum probabilitatem facti, in qua tamen fundatur probabilitas Juris, vel ex qua tamen rectè inferitur probabili-

tas Juris *C. Min.* in qua non fundatur, vel ex qua probabilitas facti non rectè inferitur probabilitas Juris. *N. Min.* In exemplo de jaculante hominem, quem probabiliter putas esse feram, in probabilitate facti non fundatur probabilitas Juris, & ideo admitto, licet talem non agere jaculando: sed non est paritas cum nostro casu, in quo ex probabilitate facti inferitur probabilitas Juris, h. e. nullum Jus prohibere hoc factum, seu retinere sectam, quam Elias in facto judicat adhuc esse verè probabilem. Cape exemplum: est tibi probabile, agrum, quem possides, esse tuum, licet tibi probabilius sit, non esse tuum, sed Sempronii: in hoc casu non teneris agrum relinquere, sed potes securè & bonâ conscientia continuare possessionem agri, quia ex probabilitate facti inferitur probabilitas Juris, v. g. ex beneficio possessionis, te non teneri dimittere agrum. Ad 3. Sensus propositionis damnata est juxta P. Cardenas, P. Illung, & P. la Croix. Infidelis non quidem excusatur non credens, ductus opinione minùs probabili, si omiſſa diligentiori inquisitione in veritatem persistat & perseveret in infidelitate habituali, excusatur tamen & non peccat per hoc, quòd hic & nunc non eliciat actum fidei, utpote quem stante opinione minùs probabili non potest elicere; poterit tamen post diligentem inquisitionem veritatis, ad quam tenetur, & non nisi culpabiliter omittit. Atque

fic duæ Innoc. XI. damnationes bene conciliantur. Ad 4. *N. Antec.* causa negandi colligitur ex nostris probationibus, quæ videntur æqualiter pugnare etiam in articulo mortis juxta communem Patronorum nostræ sententiæ, exceptò Sanchezio, quare enim in illo non sufficiat tenere viam securam, & obligatio sit ingrediendi securiorem? certè id inde non satis evincitur, quòd deinceps tempus deficiat rem amplius exami-

nandi, uti patet in aliis materiis, in quibus plerumque etiam in articulo mortis licitum est sequi sententiam probabilem relicta probabiliore, uti docent Probabilistæ. Sufficit ergo, si Elias, casu quo prorogaretur vita, proponat melius rem examinare, & errorem, si evidenter seu evidenti credibilitate absoluta & respectiva Fidei Catholicæ cognoverit veritatem, deserere.

TITULUS VIII.

De Schismaticis, & Ordinatis ab eis.

DECISIO CLII.

De Appellatione quorundam Episcoporum Gallie à Constitutione *Unigenitus* Clementis XI. Papæ ad Concilium Generale.

SPECIES FACTI.

Cornelius Jansenius (non ille Gandavensium Episcopus, egregius in S. Scripturæ plura volumina commentationibus, & genuina pietate clarus) sed Iprensis Episcopus, exiguo in oppidulo Hollandiæ Accoy dicto à plebeis parentibus natus, operâ amicorum, præsertim Joannis du Verger, Abbatis Sancirani, ad

Cathedram Theologicam in Universitate Lovaniensi promotus est, Scripturasque interpretatus libros de Gratia, quos *Augustinum* vocavit (quasi nempe S. Augustini doctrinam de gratia & libertate continent) conscripsit, actandem, postquam in favorem Hispanorum contra Gallos edidit librum, *Mars Gallicus*